

KHOA HỌC CÔNG NGHỆ
NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN
20 NĂM ĐỔI MỚI

TẬP 7

Kinh tế - chính sách nông nghiệp và phát triển nông thôn

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

1. PGS. TS. Bùi Bá Bồng	Chủ tịch
2. PGS.TS. Nguyễn Văn Bộ	Ủy viên
3. KS. Nguyễn Phương Vỹ	Ủy viên

BAN BIÊN SOẠN

1. KS. Nguyễn Phương Vỹ	Trưởng ban
2. TS. Lê Văn Bâm	Ủy viên
3. ThS. Nguyễn Việt Hải	Ủy viên
4. PGS.TS. Vũ Trọng Khải	Ủy viên
5. TS. Nguyễn Đình Long	Ủy viên

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

**KHOA HỌC CÔNG NGHỆ
NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN
20 NĂM ĐỔI MỚI
TẬP 7**

Kinh tế - chính sách nông nghiệp và phát triển nông thôn

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2005**

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Đại hội VI của Đảng Cộng sản Việt Nam (năm 1986) đã đề ra những quan điểm, chủ trương, giải pháp lớn thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện đất nước ta. Trong lĩnh vực kinh tế, quá trình đổi mới trong nông nghiệp Việt Nam diễn ra tương đối sớm. Dựa trên cơ sở nghiên cứu, tổng kết sáng kiến của nhiều địa phương, ngày 13-1-1981, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ban hành Chỉ thị 100-CT/TW về công tác khoán trong nông nghiệp. Tiếp đó, tháng 4-1988, Bộ Chính trị đã ra Nghị quyết 10 về đổi mới quản lý kinh tế nông nghiệp. Hơn 20 năm qua, nông nghiệp nước ta đã có bước phát triển mạnh mẽ, tốc độ tăng trưởng cao, có sự chuyển dịch cơ cấu ngành theo hướng hiện đại, từng bước chuyển sang sản xuất hàng hoá và gắn với phát triển bền vững. Nông nghiệp Việt Nam đã giải quyết được một cách cơ bản vấn đề lương thực và xuất khẩu gạo đứng hàng thứ hai trên thế giới; góp phần quan trọng trong công cuộc xoá đói, giảm nghèo, sử dụng hợp lý và tiết kiệm tài nguyên, quan tâm có hiệu quả hơn vấn đề bảo vệ môi trường...

Nông nghiệp và nông thôn Việt Nam đã có sự thay đổi to lớn, sâu sắc và đạt được những thành tựu quan trọng, đó là nhờ có đường lối đổi mới do Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo, sự nỗ lực và sáng tạo của toàn ngành nông nghiệp, của hàng triệu hộ nông dân và sự đóng góp của hoạt động khoa học, công nghệ nông nghiệp trong nghiên cứu tiếp thu, truyền bá và ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật vào sản xuất nông nghiệp.

Tuy vậy, xét về tổng thể, năng suất, chất lượng, hiệu quả nông nghiệp, khả năng cạnh tranh của hàng hoá nông sản còn thấp, đời sống của nông dân tuy được cải thiện nhưng vẫn gặp rất nhiều khó khăn. Việc ứng dụng tiến bộ khoa học, công nghệ vào sản xuất còn chậm; trình độ khoa học, công nghệ của sản xuất có mặt còn lạc hậu. Trong những năm tới, Đảng ta cho rằng khoa học, công nghệ là khâu đột phá quan trọng nhất để thúc đẩy phát triển nông nghiệp và kinh tế nông thôn.

Để tạo ra nền nông nghiệp hàng hoá lớn và thực hiện từng bước công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn, Đại hội IX của Đảng đã chỉ rõ, cần tập trung sức để tăng năng suất sản phẩm gắn với tăng năng suất lao động, tăng giá trị gia tăng trên một đơn vị diện tích canh tác; vừa tiếp tục bảo đảm an ninh lương thực quốc gia, vừa đa dạng hoá và chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi để làm tăng giá trị thu được trên một hecta đất nông, lâm nghiệp, đáp ứng tốt các nhu cầu trong nước và xuất khẩu. Cần điều chỉnh quy hoạch, hoàn thiện và nâng cấp hệ thống thủy lợi; chú trọng điện khí hoá, cơ giới hoá ở nông thôn, áp dụng nhanh các tiến bộ khoa học và công nghệ vào sản xuất, thu hoạch, bảo quản, chế biến, tiêu thụ sản phẩm nông, lâm, ngư nghiệp, đặc biệt là về khâu giống và áp dụng công nghệ sinh học; nâng cao chất lượng nông sản, tiến dần tới một nền nông nghiệp an toàn theo tiêu chuẩn quốc tế. Xây dựng một số khu nông nghiệp có công nghệ cao để có sản phẩm chất lượng cao và cũng để làm mẫu nhân rộng ra đại trà. Phát huy lợi thế về thủy sản tạo thành ngành kinh tế mũi nhọn vươn lên hàng đầu trong khu vực. Bảo vệ và phát triển tài nguyên rừng, nâng cao độ che phủ của rừng, nâng cao giá trị sản phẩm rừng...

Nhằm hệ thống, giới thiệu những thành tựu khoa học, công nghệ nông nghiệp và phát triển nông thôn trong 20 năm đổi mới, và phương hướng nghiên cứu ứng dụng đến năm 2010, tầm nhìn 2020, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia phối hợp với Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tổ chức biên soạn và xuất bản bộ sách: ***Khoa học công nghệ nông nghiệp và phát triển nông thôn 20 năm đổi mới***, gồm 7 tập:

Tập 1: Trồng trọt - Bảo vệ thực vật

Tập 2: Chăn nuôi - Thú y

Tập 3: Đất - Phân bón

Tập 4. Cơ điện nông nghiệp và công nghệ sau thu hoạch

Tập 5. Lâm nghiệp

Tập 6: Thủy lợi

Tập 7: Kinh tế - Chính sách nông nghiệp và Phát triển nông thôn.

Nhà xuất bản xin giới thiệu **Tập 7: Kinh tế - Chính sách nông nghiệp và Phát triển nông thôn** của bộ sách với bạn đọc.

Tháng 5 năm 2005

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

MỤC LỤC

<i>Lời Nhà xuất bản</i>	5
<i>Mục lục</i>	7
<i>Lời giới thiệu</i>	9
- Báo cáo tổng kết công tác nghiên cứu kinh tế nông nghiệp và phát triển nông thôn trong 20 năm đổi mới	
<i>Ban Chính sách Nông nghiệp và Phát triển nông thôn</i>	11
- Tổng kết và xây dựng mô hình phát triển kinh tế - xã hội nông thôn mới, kết hợp truyền thống làng xã với văn minh thời đại	
<i>PGS.TS. Vũ Trọng Khải</i>	24
- Kết quả nghiên cứu ngành hàng và năng lực cạnh tranh của một số nông sản Việt Nam	
<i>Viện Kinh tế Nông nghiệp</i>	38
- Hợp tác xã chuyên ngành trong hội nhập kinh tế quốc tế và chuyển đổi cơ cấu kinh tế nông thôn	
<i>TS. Đào Thế Anh, TS. Vũ Trọng Bình, GS.VS. Đào Thế Tuấn, ThS. Bùi Thị Thái, ThS. Lê Đức Thịnh, CN. Đào Đức Huấn, KS. Nguyễn Văn Thịnh, CN. Nguyễn Ngọc Luân</i>	51
- Hoạt động nghiên cứu khoa học về kinh tế - chính sách lĩnh vực lâm nghiệp trong 20 năm đổi mới (1986-2005)	
<i>PGS.TS. Nguyễn Văn Tuấn</i>	66
- Manh mún đất đai nông nghiệp vùng đồng bằng sông Hồng - thực trạng và giải pháp khắc phục	
<i>TS. Nguyễn Văn Toàn</i>	73
- Cơ sở khoa học để xây dựng tiêu chí, bước đi, cơ chế chính sách trong quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn	
<i>PGS.TS. Vũ Năng Dũng</i>	88
- Nghiên cứu khả năng thâm nhập hàng nông sản Việt Nam vào thị trường Mỹ: Các mặt hàng hồ tiêu, cà phê, dứa	
<i>TS. Đặng Kim Sơn</i>	104
- Định hướng đổi mới cơ chế quản lý các hệ thống thủy nông trong nền kinh tế thị trường	
<i>TS. Đoàn Thế Lợi</i>	128

LỜI GIỚI THIỆU

Trong gần 20 năm thực hiện quá trình đổi mới cơ chế quản lý nền kinh tế nói chung và nông nghiệp nói riêng, lĩnh vực khoa học kinh tế và phát triển nông thôn đã triển khai nghiên cứu hàng loạt đề tài về quan hệ sản xuất, hiệu quả kinh tế của việc sử dụng các nguồn lực, kinh tế ngành hàng và thương mại nông sản, chính sách chuyển đổi cơ cấu kinh tế nông nghiệp và nông thôn, hội nhập nông nghiệp vào thị trường nông sản thế giới, v.v.. Kết quả nghiên cứu đã đưa lại một số thành công và tiến bộ đáng ghi nhận. Như Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Cao Đức Phát đã đánh giá: “Trong 20 năm qua, mặc dù điều kiện có hạn, nhưng khoa học kinh tế nông nghiệp và phát triển nông thôn đã triển khai nghiên cứu đa dạng, bám sát và đáp ứng yêu cầu phát triển nông nghiệp, nông thôn. Cán bộ nghiên cứu từng bước vận dụng quan điểm kinh tế thị trường, phương pháp nghiên cứu hiện đại hơn, nên kết quả nghiên cứu sát với thực tiễn, nhiều công trình có chất lượng tốt. Kết quả nghiên cứu đã góp phần làm cơ sở ban hành các chính sách đổi mới và phát triển nông nghiệp, nông thôn”.

Nhân Hội nghị khoa học Kinh tế Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trong 20 năm đổi mới, Ban Chính sách nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Hội đồng Khoa học công nghệ - Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tập hợp và xuất bản một số kết quả nghiên cứu trong những năm gần đây về kinh tế, ngành hàng và thị trường nông sản, các loại hình tổ chức kinh doanh, quản lý nguồn lực và chính sách chuyển đổi cơ cấu kinh tế, đồng thời cũng đăng tải một số bài viết có tính chất trao đổi về quản lý khoa học, cũng như những đề xuất về phương hướng, giải pháp đổi mới công tác quản lý và nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học kinh tế nông nghiệp và phát triển nông thôn trong thời gian tới.

Nhân dịp ra mắt cuốn sách, Ban Chính sách nông nghiệp và Phát triển nông thôn xin chân thành cảm ơn Lãnh đạo Bộ, các cơ quan nghiên cứu, quản lý nhà nước có liên quan và các địa phương đã giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi và phối hợp thực hiện góp phần làm nên kết quả nghiên cứu đáng trân trọng này.

Trên phạm vi nghiên cứu rộng lớn, đa dạng và trải dài trong nhiều năm, nhưng vì khuôn khổ cuốn sách, nên chúng tôi chưa thể tập hợp đầy đủ tất cả các công trình, và chắc rằng còn những khiếm khuyết. Rất mong bạn đọc lượng thứ và góp ý để lần xuất bản sau đạt chất lượng tốt hơn.

Trưởng ban Chính sách nông nghiệp và Phát triển nông thôn

